

COMISIÓN INFORMATIVA DE POLÍTICAS SOCIAIS

ACTA da mencionada comisión informativa, correspondente ao día **21 de abril de 2025**

Ás 18.13 horas do día 21 de abril de 2025, reúnese a Comisión Informativa de Políticas Sociais, en sesión ordinaria, na sala de xuntas da Deputación Provincial, coa asistencia dos seguintes deputados e deputadas:

Presidente: D. Luís Menor Pérez

Deputados/as do Grupo Popular:

D. Rosendo Luís Fernández Fernández

D.ª Marta Nóvoa Iglesias

D.ª Patricia Torres Madureira

D.ª M.^a del Carmen González Quintela

D. Manuel Seoane Rodríguez

Deputados/as do Grupo Socialista:

D. Álvaro Vila Araújo

D.ª Susana Rodríguez Estévez

D. Aurentino Alonso Araújo

D. Emilio Luís Díaz Vidal

Deputados/as do BNG:

D.ª María José Mangane Guede

D. Xosé Manuel Puga González

Deputados de Democracia Ourensana:

D. Antonio Fernández Martín

Secretario: D. Juan Marquina Fuentes

Interventora: D.ª Begoña Álvarez Matos

Non asiste o deputado de Democracia Ourensana, don Gonzalo Pérez Jácome, que escusa a súa ausencia.

Seguidamente, iniciouse o tratamento dos asuntos incluídos na orde do día, do xeito que se reflicte a continuación:

1º.- APROBACIÓN DA ACTA DA SESIÓN ANTERIOR, CORRESPONDENTE Á DO DÍA 19 DE MARZO DE 2025.-

A Secretaría Xeral deu traslado do borrador da acta da sesión anterior, correspondente á ordinaria do día 19 de marzo de 2025.

Non se producen intervencións e, por unanimidade, a comisión adopta o seguinte acordo:
Aprobar a acta da sesión ordinaria da Comisión Informativa de Políticas Sociais do día 19 de marzo de 2025, conforme co borrador elaborado pola Secretaría Xeral.

2º.- MOCIÓN DO GRUPO SOCIALISTA PARA A ADOPCIÓN DUN PLAN INTEGRAL CONTRA A SILICOSE NA PROVINCIA DE OURENSE.-

D. Emilio Luis Díaz Vidal, do Grupo Socialista, expón o contido da seguinte moción:

A silicose é unha enfermidade profesional grave que afecta a traballos expostos ao po de sílice cristalina, nomeadamente na minería, cantería, industria transformativa de materiais de orixe mineral e construción. Un informe do ministerio de Sanidade conclúe a reemerxencia da silicose en España, rexistrándose en 2024 até 520 casos do total de 5.900 comunicados desde 2007. Uns datos que confirman o deterioro da situación sobre o que xa alertaba o Instituto Nacional de Silicose (INS) cando confirmou 224 novos casos de silicose en 2023, marcando unha cifra substancialmente superior á media dos últimos 15 anos. O incremento reflicte a persistencia do andazo e a urxencia de políticas para o seu control, sobre todo en sectores como a extracción de roca ornamental (granito e lousa), que son os principais responsables dos novos casos (36,2% do total).

Galicia segue a ser a comunidade autónoma española máis afectadas pola silicose. Durante o período 2020-2023, en territorio galego concentráronse o 28,1% dos partes de declaración de enfermidades profesionais por silicose no Estado español, con 447 casos notificados segundo os datos recollidos no informe "La reemergencia de la silicosis en España". Galicia eríxese deste xeito como a comunidade máis afectada con diferenza, duplicando a incidencia de Andalucía (14,2% dos casos) e moi por riba de Valencia (12,4%), Castela e León (13,2%) e Euskadi (5,9%). Este alto impacto está vencellado á longa tradición da industria extractiva galega, contabilizando importantes taxas de actividade na explotación de granito e lousa, así como ás actividades de procesamento destes minerais.

No contexto galego é na provincia de Ourense onde a silicose ten unha meirande afectación peso da extracción e transformación de pedra natural, destacando aquí o sector da lousa. Emporiso a comarca de Valdeorras é a que máis padece o auxe da enfermidade. En 2023, o sector da lousa foi responsable de 56 novos casos de silicose, o que representa o 25,0% do total nacional. Isto pon de relevo a importancia deste sector na provincia nosa provincia, onde se extrae arredor do 70% da produción global española de lousa. Na distribución dos

procesos asistenciais por tipo de diagnóstico, Ourense presenta unha carga case exclusiva de “diagnósticos secundarios”, que significa que moitos casos de silicose están a ser ditaminados como complicacións doutros problemas de saúde, o cal pode subestimar o seu auténtico alcance.

O “Estudio epidemiológico médico-técnico de los trabajadores de pizarra en Galicia” elaborado polo INS revelan que a silicose asociada á extracción e procesamento de lousa ten unha longa traxectoria histórica en Ourense. O documento, que analiza a exposición ocupacional á sílice cristalina entre os traballadores da lousa na nosa provincia, destaca que: 1) a maior parte dos casos de silicose están relacionados con exposicións prolongadas no sector extractivo; 2) o tempo medio de latencia entre a exposición e o desenvolvemento da enfermidade oscila entre 12-15 anos; e que 3) a idade media dos pacientes nos procesos asistenciais por silicose en Ourense sitúase arredor dos 74,8 anos, denotando un desenvolvemento acumulativo da enfermidade ao longo do tempo.

A predominancia de diagnósticos secundarios en Ourense obstaculiza a detección ceda de novos casos e a visibilidade de riscos emerxentes derivados do procesamento da lousa. A sílice cristalina está clasificada pola Axencia Internacional para a Investigación do Cancro (IARC) como substancia canceríxena, engadindo un risco potencial á exposición adicional á silicose. A nosa provincia presenta un perfil único no contexto da silicose en España, requirindo de accións específicas para previr e atender a enfermidade. Entóxase imperativa a adopción dun plan integral que combine medidas preventivas, tratamento médico, sensibilización, apoio legal e desenvolvemento tecnolóxico, estando a Deputación de Ourense en situación de liderar o esforzo coordinado entre administracións públicas, empresas, sindicatos e organizacións sociais.

*Por todo o exposto o Grupo Provincial Socialista presenta as seguintes **PROPOSTAS DE ACORDO**:*

PRIMEIRA.- En colaboración coas autoridades sanitarias, avanzar cara a creación dun rexistro provincial de enfermidades profesionais, que inclúa datos específicos sobre os casos de silicose, a realización de estudos epidemiolóxicos para identificar sectores de risco e zonas prioritarias, así como facilitar exames médicos gratuítos e periódicos para traballadores expostos á sílice con vistas a mellorar a detección ceda do andazo e xerar datos precisos para deseñar políticas efectivas.

SEGUNDA.- En colaboración coas instancias acaídas, promover a adopción de protocolos de seguridade laboral para empresas en sectores de alto risco (minería, canteiras, construción), subvencionar a adquisición de equipos de protección individual de alta

calidade, incentivar a instalación de sistemas de ventilación e aspiración en espazos de traballo con po de sílice e establecer auditorías laborais regulares para verificar o cumprimento da normativa de seguridade con vistas a reducir a exposición dos traballadores e previr novos casos de silicose.

TERCEIRA.- Instar á Consellería de Sanidade á creación dunha unidade especializada de enfermidades pulmonares ocupacionais no Hospital Comarcal de Valdeorras, dispor de especialistas no devandito centro médico e garantir a gratuidade de tratamentos médicos, que inclúan a rehabilitación respiratoria e asistencia psicolóxica para pacientes con silicose e facilitar o acceso a axudas económicas a persoas con silicose incapacitante para brindar unha atención integral e mellorar as condicións de vida dos afectados.

CUARTA.- Poñer en marcha campañas informativas dirixidas a empresarios, traballadores e sociedade en xeral sobre os riscos da exposición ao po de sílice, organizar obradoiros e xornadas formativas e distribuír material didáctico sobre medidas de protección e dereitos laborais.

QUINTA.- Facilitar asesoramento xurídico gratuito a traballadores afectados pola silicose para reclamar os seus dereitos, que poden incluír indemnizacións e compensacións, esixindo das empresas que contraten seguros específicos para cubrir enfermidades profesionais relacionadas coa sílice.

SEXTA.- Establecer colaboracións con universidades e centros de investigación para avanzar no coñecemento da silicose e promover solucións científicas e tecnolóxicas que minimicen o impacto da exposición á sílice.

SÉTIMA.- Abrir liñas de axuda para a modernización de canteiras e obradoiros artesanais para incorporar equipos que reduzan a emisión de po, promovendo dinámicas laborais que dean prioridade ás saúde e sustentabilidade do sector para preservar a actividade económica e avanzar cara a protección dos traballadores.

D^a. María Mangana Guede, do BNG, sinala que estamos diante dunha enfermidade laboral na que é fundamental a prevención, engadindo que en todo caso están a favor das propostas de acordo da moción.

D. Rosendo Luis Fernández Fernández, do Grupo Popular, manifesta a reserva de voto do seu grupo se ben manifesta as súas dúbidas de que teña que ser a administración provincial a que exerza competencias no ámbito laboral e sanitario.

Non se producen máis intervencións e co voto favorable do Grupo Socialista (4) e a abstención do Grupo Popular (6), do BNG (2) e de Democracia Ourenzana (1), a comisión ditamina favorablemente a adopción, por parte do Pleno, do seguinte acordo:

PRIMEIRA.- En colaboración coas autoridades sanitarias, avanzar cara a creación dun rexistro provincial de enfermidades profesionais, que inclúa datos específicos sobre os casos de silicose, a realización de estudos epidemiolóxicos para identificar sectores de risco e zonas prioritarias, así como facilitar exames médicos gratuítos e periódicos para traballadores expostos á sílice con vistas a mellorar a detección ceda do andazo e xerar datos precisos para deseñar políticas efectivas.

SEGUNDA.- En colaboración coas instancias acaídas, promover a adopción de protocolos de seguridade laboral para empresas en sectores de alto risco (minería, canteiras, construción), subvencionar a adquisición de equipos de protección individual de alta calidade, incentivar a instalación de sistemas de ventilación e aspiración en espazos de traballo con po de sílice e establecer auditorías laborais regulares para verificar o cumprimento da normativa de seguridade con vistas a reducir a exposición dos traballadores e previr novos casos de silicose.

TERCEIRA.- Instar á Consellería de Sanidade á creación dunha unidade especializada de enfermidades pulmonares ocupacionais no Hospital Comarcal de Valdeorras, dispor de especialistas no devandito centro médico e garantir a gratuidade de tratamentos médicos, que inclúan a rehabilitación respiratoria e asistencia psicolóxica para pacientes con silicose e facilitar o acceso a axudas económicas a persoas con silicose incapacitante para brindar unha atención integral e mellorar as condicións de vida dos afectados.

CUARTA.- Poñer en marcha campañas informativas dirixidas a empresarios, traballadores e sociedade en xeral sobre os riscos da exposición ao po de sílice, organizar obradoiros e xornadas formativas e distribuír material didáctico sobre medidas de protección e dereitos laborais.

QUINTA.- Facilitar asesoramento xurídico gratuíto a traballadores afectados pola silicose para reclamar os seus dereitos, que poden incluír indemnizacións e compensacións, esixindo das empresas que contraten seguros específicos para cubrir enfermidades profesionais relacionadas coa sílice.

SEXTA.- Establecer colaboracións con universidades e centros de investigación para avanzar no coñecemento da silicose e promover solucións científicas e tecnolóxicas que minimicen o impacto da exposición á sílice.

SÉTIMA.- Abrir liñas de axuda para a modernización de canteiras e obradoiros artesanais para incorporar equipos que reduzan a emisión de po, promovendo dinámicas laborais que dean prioridade ás saúde e sustentabilidade do sector para preservar a actividade económica e avanzar cara a protección dos traballadores.

3º.- MOCIÓN DO GRUPO POPULAR PARA A MELLORA DA ATENCIÓN E INTEGRACIÓN DO COLECTIVO INMIGRANTE NA PROVINCIA, CON ESPECIAL ATENCIÓN Á POBOACIÓN VENEZOLANA.-

Dª Ana Patricia Torres Madureira, do Grupo Popular, expón o contido da seguinte moción:

A realidade demográfica de Ourense -marcada polo envellecemento da poboación, a baixa natalidade e o despoboamento progresivo- require respostas valentes e transversais. A chegada de persoas migrantes constitúe, neste contexto, unha oportunidade para revitalizar o territorio, reforzar o tecido social e garantir a sustentabilidade dos servizos públicos e a actividade económica.

O conxunto da poboación inmigrante, que se instala nas nosas vilas e cidades con vontade de arraigo e integración, precisa contar con vías efectivas e humanitarias para a súa regularización administrativa, a súa inserción laboral e o recoñecemento das súas cualificacións profesionais e ter acceso a unha vivenda digna. Estes procesos son, na actualidade, excesivamente longos e complexos, o que obriga a moitas persoas a vivir nunha situación de incerteza que dificulta a súa plena incorporación á vida social e económica.

Entre todos os colectivos migrantes, merece unha mención especial a comunidade venezolana, que representa un dos principais fluxos migratorios cara a Galicia e, particularmente, cara á provincia de Ourense. Trátase, ademais, dun colectivo cun forte vínculo emocional, histórico e cultural co noso país, derivado das décadas de emigración galega a Venezuela. Moitas destas persoas son descendentes de galegos retornados, e o seu asentamento nas nosas comarcas está a contribuír de maneira directa a fixar poboación, revitalizar escalas, recuperar actividades económicas e reforzar servizos básicos como a sanidade ou o comercio local.

A nova normativa de estranxeiría introduce algúns avances, mais tamén implica riscos importantes: obriga a moitas persoas en situación de solicitude de protección internacional a renunciar a ese proceso para poder acceder a outras vías como o arraigamento, mesmo cando xa teñen un emprego e están en proceso de integración. Esta contradición normativa supón un retroceso nos dereitos das persoas migrantes e unha perda de capital humano esencial para o futuro do noso territorio.

O sistema de citas para as entrevistas de asilo e trámites administrativos está totalmente colapsado, xerando atrasos inxustificables que impiden ás persoas regularizar a súa

situación. Esta carencia foi aproveitada por mafias que cobran por conseguir citas, o que vulnera os principios de igualdade, transparencia e acceso aos dereitos fundamentais.

Por todo isto, resulta urxente instar ás administracións competentes a adaptar o marco legal ás necesidades reais do territorio e das persoas que escollen Galicia como lugar para vivir, traballar e contribuír ao ben común.

En virtude de todo o exposto, o Grupo Provincial Popular propón ao Pleno os seguintes

ACORDOS:

1. Instar ao Goberno de España a mellorar os procesos de acollida, regularización e inserción laboral do conxunto da poboación migrante, reducindo tempos de espera e garantindo un trato digno e eficiente.

2. Instar ao Goberno de España á revisión do Regulamento de Estranxeiría para evitar que as persoas solicitantes de asilo teñan que renunciar á súa protección internacional ou ao seu emprego para optar a outras vías como o arraigamento.

3. Instar ao Goberno de España a acelerar a homologación de títulos académicos e cualificacións profesionais, especialmente no caso de migrantes con alta formación que non poden exercer a súa profesión en España.

4. Instar ao Goberno de España a garantir un sistema de xestión de citas transparente, accesible e eficaz, combatendo a actuación das mafias e evitando que as persoas migrantes queden atrapadas en situacións administrativas irregulares por falla de acceso aos procedementos.

5. Instar ao Goberno de España a modificar o programa de fomento da rexeneración e renovación de vivenda urbana e rural coa ampliación de partidas específicas en concellos de menos de 5.000 habitantes sen límite de idade, destinada ao aluguer.

6. Promover desde a Deputación de Ourense políticas activas de integración social, laboral e educativa para persoas migrantes, en coordinación cos concellos e co tecido asociativo, poñendo en valor, en colaboración coas entidades locais, o papel positivo do colectivo venezolano no reforzo demográfico e económico da provincia, impulsando campañas de visibilización e apoio institucional.

D^a. María Mangana Guede, do BNG, e D. Aurentino Alonso Araújo, do Grupo Socialista, interveñen para manifestar que se ben concordan con boa parte do texto da moción, non se debe limitar a un colectivo concreto como é o pobo venezolano, senón que debe dirixirse a toda a poboación inmigrante sen diferenciación de ningún tipo.

Non se producen máis intervencións e co voto favorable do Grupo Popular (6) e a abstención do Grupo Socialista (4), do BNG (2) e de Democracia Ourense (1), a comisión ditamina favorablemente a adopción, por parte do Pleno, do seguinte acordo:

1. Instar ao Goberno de España a mellorar os procesos de acollida, regularización e inserción laboral do conxunto da poboación migrante, reducindo tempos de espera e garantindo un trato digno e eficiente.
2. Instar ao Goberno de España a revisión do Regulamento de Estranxeiría para evitar que as persoas solicitantes de asilo teñan que renunciar á súa protección internacional ou ao seu emprego para optar a outras vías como o arraigamento.
3. Instar ao Goberno de España a acelerar a homologación de títulos académicos e cualificacións profesionais, especialmente no caso de migrantes con alta formación que non poden exercer a súa profesión en España.
4. Instar o Goberno de España a garantir un sistema de xestión de citas transparente, accesible e eficaz, combatendo a actuación das mafias e evitando que as persoas migrantes queden atrapadas en situacións administrativas irregulares por falla de acceso aos procedementos.
5. Instar o Goberno de España a modificar o programa de fomento da rexeneración e renovación de vivenda urbana e rural coa ampliación de partidas específicas en concellos de menos de 5.000 habitantes sen límite de idade, destinada o aluguer.
6. Promover desde a Deputación de Ourense políticas activas de integración social, laboral e educativa para persoas migrantes, en coordinación cos concellos e co tecido asociativo, poñendo en valor, en colaboración coas entidades locais, o papel positivo do colectivo venezolano no reforzo demográfico e económico da provincia, impulsando campañas de visibilización e apoio institucional.

4º.- MOCIÓNS DE URXENCIA.- Non se presentan.

5º.- ROGOS E PREGUNTAS.- Non se formulan.

E, ás 18.33 horas, dáse por finalizada a reunión, redactándose a presente acta que se asinará electronicamente. Dou fe.

